

ORDINUL TEUTON ÎN ȚARA BÂRSEI

În vastul plan de stăpânire a teritoriilor românești din Transilvania, regalitatea maghiară a colonizat între anii 1211-1225 în Țara Bârsei ordinul militarocălugăresc al Cavalerilor Teutoni.

Teutoni - nume generic dat semințiilor germanice din Nordul Europei. La sfârșitul secolului al II-lea î.e.n., triburile celtice și germanice ale cimbrilor și teutonilor au inițiat ample acțiuni de invadare a Galiei și Italiei. Armatele romane au fost distruse și peste 80.000 de oșteni au pierit. Dar germanicii au pornit spre Spania, spre salvarea Romei, care a încredințat lui Gaius Marius în 104 î. e. n. conducerea războiului și apărarea cetății. Acesta a reformat armata. Germanii au comis greșeala strategică de a se separa. Teutonii conduși de Teutobochus, un uriaș care sărea peste șase cai, au fost distruși de Marius la Aquae Sextiae în 102. Luptătorii germani, împreună cu soțiile, se legaseră cu lanțuri pentru a rămâne un monolit. Femeile în haine de doliu luptau alături de bărbați și ucideau pe cei care se retrăgeau, chiar dacă le erau părinți, frați, soți, rude. Lipsa de mobilitate a dus la masacrarea lor. Un an mai târziu, în iulie 101, Marius a învins decisiv armata cimbrilor care număra cca. 200.000 de luptători. Învinși, germanii nu acceptau prizonieratul și-și ucideau copiii, înainte de a se sinucide. Neamul cimbrilor a dispărut din istorie în urma genocidului, însă numele teutonilor a dăinuit. În anul 9, trei legiuni romane comandate de loctiitorul împăratului Augustus (27 î. e. n. - 14 e. n.), generalul Publius Quintilius Varus, au fost complet distruse de șeful cheruscilor germani, Arminius (Herman cel Mare), în pădurea Teutoburg (orașul teutonilor), fapt ce l-a determinat pe împărat să poarte doliu, murmurând cu amărăciune: „Vare, redde mihi legiones!” („Varus, redă-mi legiunile!”). În timpul Cruciadelor care aveau ca scop „eliberarea” locurilor de sub stăpânirea necredincioșilor, din „necesități” strategice și umanitare, au fost întemeiate ordinele monahale ale Templierilor, Ioaniților (Ospitalierilor) și Teutonilor. În 1128, negustori din bogatele târguri hanseatice de la Marea Nordului: Bremen, Lübeck, Hamburg (asociațiile comerciale - hansele - s-au unit și au format Hansa Teutonică cu sediul la Lübeck) au fondat un așezământ spitalicesc destinat pelerinilor de limbă germană, numit Frates Domus Hospitalis Sanctae Mariae Teutonicorum în Ierusalim. În 1192, papa Celestin al III-lea (1191-1198) a confirmat confreria monahală germană și a luat-o sub egida sa. Heinrich al VI-lea de Hohenstaufen cel Crud (1190-1197) susține și protejează structura monahală, însă moare la Messina, când se îmbarca spre Palestina. Înainte stabilise ca 40

ORDINUL TEUTON ÎN ȚARA BÂRSEI

de cavaleri germani să apere localul spitalului din Ierusalim. Intenția de a transforma confreria spitalicească teutonică într-un ordin militar se realizează în 1198, când, prin eforturile arhiepiscopului de Mainz, Konrad de Wittelsbach, a fost creat un nou ordin militar: Ordo Domus Sanctae Mariae Teutonicorum sau Deutscher/Teutscher Rittersorden.

Prin ceremonia din Casa Sărmanilor Cavaleri ai lui Hristos, când Marele Maestru Templier a așezat pe umerii lui Heinrich Walpot de Bussenheim propria sa pelerină albă cu crucea templieră în opt colțuri, a luat ființă structura militară călugărească ce avea să bulverseze tot Nordul și Estul Europei, confirmată imediat de papa Inocențiu al III-lea (1198-1216).

Cavalerii purtau pelerina albă cu cruce neagră pe umărul stâng ca semn distinctiv (purtat pe scut, valtrapul calului, flamurile lănciilor, pe cămașa de peste zale etc). Ordinul era condus de Marele Maestru (Magistru), care era înlocuit la nevoie de seneșal. Alte trepte ierarhice erau priorul și marele prior, marele comandor (Komtur).

Frații cavaleri erau toți de origine nobiliară. Frații scutieri sau sergenți erau proveniți din rândurile târgoveților și clericilor din treptele inferioare, iar frații meseriași (șelari, cizmari, armurieri, tâmplari etc) dintre țărani. În general, regulile și organizarea erau aproape identice cu cele ale ordinelor Templierilor și Ioaniților, cu oarecare deosebiri specifice. Pe lângă domeniile și posesiunile din Asia, Ordinul Teuton avea numeroase proprietăți în Europa, datorite de împărați, regi și principii în serviciul cărora s-au pus.

Numai în Imperiul German aveau peste 50 de localități de reședință. Numeroasele comanderii teutone aveau pământuri și orașe în Cipru, Armenia Mică, Moreea (Peloponezul antic), Sicilia, Lombardia, Boemia, Moravia, Statele germane, Spania, Franța, Italia, Polonia, Ungaria. Între 1211-1225, au fost rezidenți în Țara Bârsei, din Transilvania. La sfârșitul anului 1225 au fost chemați în Polonia la cneazul Conrad de Moravia, pentru a-l ajuta militar împotriva triburilor baltice ale pruşilor (pruthenilor) și au primit regiunea Chelumno. În 1226, Frederic al II-lea (1212-1250), împăratul Sfântului Imperiu Romano-German, a acordat Ordinului Bula de Aur de la Rimini, prin care teritoriile cucerite de teutoni în Prusia vor intra în patrimoniul ordinului. În 1237 se unesc cu Ordinul Gladiferilor din Livonia (Purtătorii de spadă), înființat în 1202. Expansiunea spre Răsărit (Drang nach Osten) a noii alianțe teutono-livoniene a fost stopată de cneazul rus Alexandr Nevski în bătălia de la Lacul Ciud (Ciudskoe Ozero) din 5 aprilie 1242. Greșind strategic, cruciații au dispărut sub gheața lacului care n-a suportat greutatea armurilor.

După cuceririle teritoriilor pruşilor, au creat un stat baltic care a cuprins Prusia, insula Gotland, teritorii din actualele state Germania, Rusia, Polonia și Suedia. Perioada de maximă expansiune a statului teuton a fost în timpul Marelui Magistru Winrich von Kniprode (1352-1382). Au înființat numeroase orașe: Thorn (Torun) pe Vistula în 1235, Königsberg, port la Marea Baltică (orașul natal al lui Immanuel Kant 1724-1804, numit din 1946 Kaliningrad) în 1255, Marienburg (polonez Malbork) pe Vistula în 1279-1280. După cucerirea Accrei de musulmani în 1291, teutonii s-au stabilit în Europa. Reședințele Marilor Magistri au fost în Palestina, la Accra, până în 1291, Veneția 1291-1309, Marienburg 1309-1466, Königsberg (Kaliningrad) din 1466.

Tendențele expansioniste ale Teutonilor au fost temperate de înfrângerea catastrofală de la Grünwald la 15 iulie 1410, în care 22 de țări s-au coalizat spre a stopa aroganța teutonă, unde Marele Magistru Ulrich von Jungingen a refuzat să părăsească câmpul de onoare unde muriseră atâția viteji și și-a găsit sfârșitul printre ei. Remarcabil este faptul că printre aliații polonilor a fost și un corp de oaste moldovean, trimis de Alexandru cel Bun (1400-1432), de 800 de călăreți, iar în 1422, cavalerii legendarului spătar Coman au avut succes în confruntarea de la Marienburg cu teutonii. În bătălia de la Codrii Cosminului, din octombrie 1497, în armata polonă era și un corp de cavaleri teutoni condus de Marele Magistru Johann von Tieffen.

După Grünwald a apus măreția ordinului. În urma păcii de la Torun din octombrie 1466, Ordinul Teuton a devenit vasal regelui Poloniei și posesiunile sale au fost diminuate drastic. În aprilie 1525, prin tratatul de la Cracovia, Marele Magistru Albrecht von Brandenburg și regele Sigismund al Poloniei, Ordinul Teuton a fost secularizat, a devenit laic și după moartea lui Albrecht (1568), Prusia a devenit feudă a Poloniei. În 1809 Ordinul a fost destituit prin decretul împăratului Napoleon. Însă

istoria Ordinului a continuat ocultă. După eliberarea Parisului în august 1944, membri ai F. F. I-ului (Forțele Franceze din Interior) au raportat în scris că în Palatul Invalizilor, în apropiere de mormântul lui Napoleon, într-o sală au găsit emblemele simbolice ale Ordinului Teuton, sală unde în timpul ocupației au fost exercitate reuniunile rituale ale unor ofițeri superiori germani, Cavaleri Teutoni.

În 1211, regele Ungariei, Andrei al II-lea (1205-1235), a chemat în Țara Bârsei, considerată de unguri nelocuită (licet desertam et inhabitatam contulimus), deși era locuită de românii autohtoni și de primii coloniști germani, pe Cavalerii Spitalului Sfânta Maria din Accra sau Ordinul Ospitalierilor Sfintei Marii din Accra pentru apărarea fruntariilor împotriva atacurilor cumanilor. În actul emis de cancelaria maghiară în 1211, după mai 7, regele a dăruit țara pe veci, le-a dat voie teutonilor să construiască cetăți și orașe de lemn, să apere regatul contra atacurilor cumanilor, să nu găzduiască nici un voievod român, i-a scutit de plata dărilor și le-a lăsat târgurile libere și vămile târgurilor, deși în act precisase că țara este deșartă și nelocuită. În act este pomenit și un voievod Mihail. Să fi fost român? Sunt descrise și hotarele țării care va fi în stăpânirea cvasideplină a teutonilor. Noii stăpâni vor fi supuși numai jurisdicției regale și-și vor stabili ei singuri judecătorul. În actul următor este menționat numele fratelui Cruciat Teodoric, fratele magistru Teodoric. Deci în 1211, în Țara Bârsei n-a venit întregul Ordin, ci un număr de cavaleri condus de Teodoric, deoarece Marele Magistru Hermann von Salza (1209-1239), unul dintre cei mai capabili comandanți teutoni, diplomat de mare finețe și strateg renumit, rămăsese în Palestina.

În alt act din 1213 se amintește că Țara Bârsei (terra Borza, terra Boza) a fost dată prin danie regală, deșartă și nelocuită (vacuam et inhabitatam), însă frații au voie să ia dijmă de la toți locuitorii de față (sic!) în afară de unguri și secui. Frații mai au dreptul să facă hirotoniri de preoți. Întrucât se vorbește de Hermann, magistrul ordinului, este posibil ca acesta să fi venit temporar spre a organiza Ordinul. Regele le-a permis să-și ridice cetăți și orașe din piatră și pomenește de Cetatea Cruceburg (Kreuzburg - Orașul Crucii, astăzi Teliug) pe care au construit-o frații. Concluzionăm că locuitorii autohtoni români ai Țării Bârsei nu reprezentau în optica regelui decât o populație tolerată, lipsită de importanță din moment ce afirma că țara este nelocuită și deșartă. Un teritoriu nelocuit nu poate fi numit țară. Pământul fertil al Țării Bârsei, pășunile, apele, bogățiile naturale erau proprietatea obștilor sătești românești, deci țara era „pustie” pentru regalitatea maghiară și pentru grofi, nemeși, șpani care nu deveniseră stăpâni. În act este menționată Țara Vlahilor (Terra Blacorum) unde frații nu vor plăti vamă.

O stare de tensiune între regele maghiar și Teutoni a fost determinată de anularea daniei din 1211. Pentru aplanarea neînțelegerilor a intervenit în sprijinul cruciaților papa Honoriu al III-lea (1216-1227), care a trimis o serie de epistole regelui Andrei al II-lea, Marelui Magistru Hermann von

ORDINUL TEUTON ÎN ȚARA BÂRSEI

Salza, arhiepiscopilor și episcopilor din Ungaria și Transilvania. Mai aflăm din corespondența pontificală și regală că regele Geza al II-lea (1141-1162), bunicul lui Andrei, a chemat Teutonii, făgăduindu-le anumite libertăți, care au fost încălcate de supușii lui Andrei.

Regele le-a restabilit drepturile, a desființat comitatele de pe teritoriile teutone cu excepția celui de Sibiu, le-a dat pădurea Vlahilor și Pecenegilor (Blacorum et Bissenorum) și i-a obligat să participe la expedițiile regale din țară cu cinci sute de ostași și peste graniță cu o sută, dacă va conduce regele expediția. Însă starea de tensiune a devenit conflictuală. Deoarece Teutonii ocupaseră teritorii în afara hotarelor stabilite de rege, acesta, cu o „mulțime de călărime și pedestrime”, i-a asuprit pe frați și pe oamenii lor, le-a pricinuit o pagubă de o mie de mărci, a ocupat o cetate edificată de cruciați (probabil Kreuzburg), a ucis o mulțime de frați, a rănit și a întemnițat pe alții. Papa Honoriu trimite o mulțime de cereri de atenuare a conflictului („abia pot să țin minte numărul scrisorilor, rugându-te să le lași în pace Țara Bârsei și cea de dincolo de Carpați”), însă regele este categoric. Cu armata alungă pe Teutoni de pe posesiunile sale în 1225. Alte cereri de revenire asupra hotărârii regelui trimise de papa în anul următor nu au succes.

Teutonii au plecat să colonizeze alte zone „deșarte și pustii”, chemați de cneazul mazovian Conrad. Cavalerii Teutoni „i-au fericit” pe pruşii păgâni, care se închinau lui Dajbog, zeul focului, oferindu-le crucea și dreapta credință cu vârful spadelor.

VIOREL GH. SPETEANU

0%

User Rating: Be the first one !

